

نهم مرداد ماه. روز اهدای خون

در مرداد سال ۱۳۵۳ شمسی سازمان انتقال خون ایران با هدف سامان بخشیدن به وضع آشفته خون رسانی و به منظور ترویج فرهنگ اهدا، تهیه و تأمین خون و فرآورده های سالم و مطمئن و رایگان برای رفع نیاز بیماران نیازمند، به خصوص مبتلایان به تالاسمی، هموفیلی و لوسمی به وجود آمد. از آن تاریخ به بعد، سالروز تأسیس این سازمان در نهم مرداد ماه، به عنوان روز اهدای خون نام گذاری شده است.

جمع آوری خون از داوطلبان اهدا، و آماده سازی آن برای نجات بیماران و

مصدومین، ایجاد پایگاه در بیمارستان ها و واحدهای سیار و ثابت جهت تهیه خون، ثبت اطلاعات لازم به منظور دعوت برای اهدای خون به هنگام ضرورت و توزیع خون و فرآورده های آن به مراکز درمانی و بیمارستان ها از جمله کارهای سازمان انتقال خون ایران می باشد. طبق گفته کارشناسان، هر فرد بالغ (بین ۱۷ تا ۶۵ سال) با وزن متوسط پنجاه کیلوگرم، حدود پنج و نیم تا شش لیتر خون دارد و با اهدای ۲۵۰ سی سی تا ۴۵۰ سی سی از خون خود، نه تنها سلامتی خود را به مخاطره نمی اندازد، بلکه ضمن کمک به سلامتی خود، نجات بخش زندگی دیگری نیز خواهد شد. اهدای خون همچنین می تواند در کشف بیماریهای نهفته در اهدا کنندگان کاملاً مؤثر باشد. هر فرد سالم می تواند در هر سال تا چهار بار با فاصله هشت هفته (دو ماه) خون اهدا کند.

بدون تردید خون پدیده ای بسیار پیچیده است که انسان نمی تواند ادعا کند که به تمام ویژگیهای این ماده واقف شده است. خون در حرکتی پیوسته و بی وقفه مسیری در حدود ۱۲۱ هزار کیلومتر را در بدن آدمی می پیماید تا به جریان زندگی دوام بخشد. چنین مسیری طولانی تر از مجموع خطوط هوایی همه شرکت های هواپیمایی جهان است.

خون بافت زنده ای است که در آمد و شد دائمی خود به شصت میلیارد سلول بدن سرکشی می کند و ضمن جمع آوری مواد زاید سلولها، مواد لازم را برای ادامه حیات و فعالیت در اختیارشان قرار می دهد. برخلاف تصور، خونی که در رگهای آدمی جاری است یکنواخت و بدون تغییر و تحول نیست و بدین لحاظ است که خون را بافت زنده می شناسند. مثلاً به فاصله یک چشم برهم زدن حدود یک میلیون و دویست هزار سلول قرمز به پایان عمر صد و بیست روزه خود می رسند و در همین زمان مغز استخوان به همان تعداد سلول قرمز تولید می کند و آنها را وارد جریان خون می سازد.

استخوان ها در طول زندگی انسان حدود پانصد کیلوگرم سلول قرمز تولید می کنند و هر سلول تا پایان عمر خود هفتاد هزار بار از قلب به نقاط مختلف بدن سفر می کند. در مرحله نخست قلب مانند تلمبه خون را به اندامها و بافت ها می رساند. جاری شدن خون در رگ ها به صورت موج هایی متناوب و مجزا است و وظیفه تنظیم حرکت خون نیز به شاهرگ ها واگذار شده است. در چنین شرایطی خون به تمام بدن می رساند. فشار خون در انتهای مسیر به صفر می رسد و به همین سبب ورزش موجب تسریع گردش خون می گردد.

ضرورت اهدای خون

خون سالم، نجات دهنده زندگی است. همه روزه، در سراسر جهان بسیاری از افراد به خون و فرآورده های خونی نیاز پیدا می کنند، بطوری که از هر سه نفر مردم دنیا، یک نفر در طول زندگی احتیاج به تزریق خون و فرآورده های خونی پیدا می کند. بارزترین مثال برای موقعیت هایی که در آن نیاز مبرم به خون پیدا می شود عبارتست از زمان بروز حوادث و سوانح گوناگونی نظیر تصادفات رانندگی، سوختگی ها و اعمال جراحی. همچنین خانم های باردار در حین زایمان، نوزادان و بخصوص نوزادان نارس که به زردی دچار می شوند، از جمله دیگر نیازمندان به خون می باشند. از طرفی بیماران سرطانی که تحت شیمی درمانی یا اشعه درمانی قرار دارند هم از مصرف کنندگان خون و فرآورده های آن هستند؛ و بسیاری از دیگر بیماران نیز ناگزیرند برای بهره مندی از یک زندگی نسبتاً طبیعی برای تمامی عمر به شکل منظم خون یا فرآورده های خونی دریافت نمایند، مانند بیماران تالاسمی و هموفیلی.

در حال حاضر، با وجود پیشرفت‌های چشمگیر در زمینه علم پزشکی هنوز هیچگونه جایگزین مصنوعی برای خون ساخته نشده است و فقط خونی که توسط انسان‌های نیکوکار اهدا می‌شود، می‌تواند جان انسان‌های دیگر را از مرگ نجات بخشد. عدم وجود جایگزین مناسب برای خون، محدود بودن مدت زمان نگهداری خون و فرآورده های خونی، همیشگی بودن نیاز به خون و فرآورده های آن سبب شده تا اهدای خون از اهمیت و جایگاه ویژه ای برخوردار شود.

شما ممکن است در تعطیلات نوروزی و یا تعطیلات تابستانی آنقدر مشغول برنامه ریزی برای اوقات فراغت خود و ترتیب دادن مسافرت ها و برنامه های تفریحی شوید که در آن روزهای خاص از اهدای خون غافل شوید، اما هیچگاه نباید فراموش کنید که بیماری، سوانح و تصادفات هرگز تعطیل پذیر نیستند و مطمئن باشید که سازمان انتقال خون در کنار بیماران نیازمند، در همه این روزها، بی صبرانه منتظر حضور شما خواهد بود.

فواید اهدای خون چیست؟

مهمترین فایده اهدای خون، نجات زندگی و کسب رضایت الهی و از فواید دیگر آن آگاهی از سلامت جسمانی می باشد که از طریق کنترل های زیر انجام می پذیرد:

- ✓ ضربان قلب؛
- ✓ فشار خون؛
- ✓ دمای بدن؛
- ✓ تشخیص کم خونی و نوع گروه خونی.

آیا انتقال خون ایمن است؟

سازمان انتقال خون در ایران کلیه اهداء کنندگان را مورد بررسی قرار می دهد تا ایمنی اهداء کنندگان و دریافت کنندگان تأمین گردد. تمامی خون های اهداء شده، در آزمایشگاههای سازمان برای اطمینان از سلامت تحت آزمایشات ذیل قرار می گیرد:

۱- HIV (ایدز) ۲- هپاتیت B ۳- هپاتیت C ۴- سیفلیس ۵- گروه بندی خون

برخی شرایط اهداء خون:

- ✓ حداقل سن ۱۷ سال و حداکثر سن ۶۵ سال؛
- ✓ حداقل وزن ۵۰ کیلوگرم؛
- ✓ فواصل اهداء خون هر ۸ هفته یک بار است؛ مشروط بر این که تعداد دفعات اهداء در طول یک سال از ۴ بار تجاوز ننماید؛
- ✓ عدم کم خونی که با انجام آزمایش مشخص می شود.

مصرف کنندگان اصلی خون و فرآورده های آن در ایران

- ۱- بیماران تالاسمی؛
- ۲- بیماران مبتلا به انواع هموفیلی؛
- ۳- بیماران دیالیزی؛
- ۴- بیماران نیازمند به جراحی های بزرگ (قلب، کلیه، مغز استخوان، و زنان)؛
- ۵- مبتلایان به بیماری های خونریزی دهنده؛
- ۶- نوزادان مبتلا به زردی ناشی از ناسازگاری خون مادر و جنین؛
- ۷- پیوند اعضا؛
- ۸- سوختگی های شدید؛
- ۹- کم خونی های مزمن؛
- ۱۰- انواع سرطان، به خصوص در مرحله شیمی درمانی.